

potrebnih in zaželjenih uspehov, ker nima obveznega nadaljevalnega šolstva, ki bi meril že v določeno strokovno smer... Taka šola bi zahtevala redno 10letno obvezno šolanje, in sicer: 8letno redno ljudsko šolo in 2letno nadaljevalno šolo. Šolska doba naj bi trajala od dovršenega 7. leta do izpolnjenega 17. leta starosti. Tako urejena ljudska šola bi imela za široke plasti naroda dvojno korist. Otroci bi pričeli hoditi v šolo že dovolj telesno in duševno razviti in bi bili tako do- vzetnejši za pouk, podaljšana šolska obvez- nost pa bi nudila mladini v pubertetni dobi še nadaljnjo vzgojo in pomoč vzgojitelja.

—| Vzroki francoskega poraza je bil naslov v uvodniku »Slovenca« od 25. junija, v katerem je med drugim tudi sledeča trditev:

»Francija bi čisto gotovo ne bila prišla tako daleč, če bi francoska ljudska šola ne bila v rokah najbolj omejenega in skrajno zagrizenega marksističnega učiteljstva, ki je skoraj v celoti bilo organizirano v levičarskih organizacijah. To liberalno in levičarsko učiteljstvo je imelo na kmetsko in delavsko prebivalstvo dosti vpliva in ga ni preprijlo le z versko brezbriznostjo, ampak je francoske otroke vzgajalo v načelne antimilitariste, v načelne brezbrizneže za varstvo domovine; vzgajalo jih je v dosledne sovražnike obstoječega reda in vsake religije. Naj se nihče ne čudi, ako mladina, ki je izšla iz ljudske šole, ki so jo vodili takšni učitelji, ako ta mladina ni Francije branila tako, kakor sta domovina in ves svet pričakovala. Francoska mladina, ki sta jo zastripila marksizem in komunizem, ta mladina ni bila duhovno pripravljena za žrtve, ki bi bile potrebne za obrambo domovine. To je eden glavnih vzrokov, da je Fran- cija morala kloniti.«

Zaradi tega pasusa se je razvila polemika med »Jutrom« 4. julija, »Slov. narodom« 6. julija in »Slovenec«, ki odgovarja obema 5 in 7. julija.

—| Veronauk v idejnim ozračju današnje šole je bil naslov predavanja, na katehetskem kongresu v Sarajevu, o katerem poroča »Slovenec« od 7. julija med drugim tudi sledeče:

V ta namen je potrebno poznati dejansko stanje idejnih vzgojnih smeri. Zato je takoj poudaril, da se danes šola nahaja v nemirnem gibanju, ko so stare metode prevr- žene, stari vzgojni smotri odstavljene, iščejo se pa nova pota, novi ideali, nova razmerja. Tako imenovana stara šola, ki je s svetovno vojno doživela svoj polom in ki se je izka- zala za neposobno človeka poduhoviti, je imela za ideal humanizem. Zlasti srednja šola je stremela, da dijaka zgolj izobrazbi, ne pa npravno vzgoji. Nadela si je nalogo, da mu da formalno in estetsko izobrazbo. Napredek prirodošlovij ved je zanesel v šolo še nov element — čim popolnejše spoznavanje realnih ved, mladino natrpati z materialnim znanjem; kar oboje znači močan intelektualizem. Proti tej šoli so nastopali že pred sve- tovnjo vojno nekateri razboritejši duhovi in zahtevali reformo. Svetovna vojna pa je ves svet vrgla v zmedenost, stare vrednote so se razbile, začeli so begati, iskati nov vzgojni ideal, ki bo mladino realnejše vzgajal, držal v tesnejši zvezi z življenjem. Nova delavna šola je proti stari naglašala zlasti tri stvari: 1. Človek je po naravi dober (Rousseau), pri- pustni mu čim večjo svobodo delovanja, da se samostojno razvije. Vzgojni činitelji imajo to drugotno nalogo. — 2. Človek je socialno bitje, vzgojiti se mora njegov socialni čut, družabna, kolektivna zavest proti pretrane- mu poudarjanju individualnosti ali osebnosti. To so zlasti naglašali socialistični pedagogi. — 3. Človek je član narodnega občestva, nanj mogoče vplivajo časovne in krajevine raz- mere in potrebe. Pri vzgoji se je treba nanje ozirati in jih zadovoljiti. — Pri tej novi šoli pa pogošamo enotnega gledanja na svet in osnovne življenjske resnice. Od tod toliko tavanja in nasprotovanja. Vendar pa sta dve trdni točki, na katerih se moramo najti z njimi. In sicer: izhodišče vzgoje je otrok, oseba, vzgajalec, smoter je dovršena, živ- ljenjsko sposobna oseba, človek. Ta cilj je mogoče doseči samo na religiozni osnovi, kajti vsi najboljši vzgojilci enodušno pri- znavajo, da je laična morala, laična vzgoja nemogoča, da je temelj vzgoje vera, Bog.

—| »Izpodkopavanje in rušenje avtorite- te« je naslov daljše razprave v Narodni od- brani od 8. junija t. l. V tej razpravi iznaša pisec med drugim tudi sledeče: »Pri nas je posebno izpodkopana avtoriteta in značaj osebnosti poedinih intelektualnih poklicev. — Učitelj ni več ona spoštovana in avtoritativ- na osebnost kakršna je bila prej. Njegova vloga v družbi je prešla izključno v šolo. — Enak je primer tudi s profesorji, zdravniki, živinozdravniki in advokati. Naši diplomati niso več podobni našim starim diplomatom, Jovanu Ristiću, Marinoviću, Stojanu Novakoviću in mnogim drugim. A naši učenjaki z malimi izjemami niti kvalitativno niti kvanti- tativno ne oddajo tega kar so dajali njihovi predhodniki. Pri nas je danes tako kakor da

se edino ceni osebnost, katera se v danem trenutku nahaja na kakšnem odgovornem po- ložaju, na katerem lahko pomaga ali ne po- maga, in samo toliko časa, dokler je na polo- žaju. Kakor hitro pa je ta osebnost odšla iz položaja — pri nas se ljudje menjajo z vrtoglavo hitrico — že je izgubila ves svoj čar privlačnosti pa značaj, avtoriteto in še dostoj- anstvo. Mi bi tukaj lahko navedli mnogo primerov, kako je naša družba osebnosti, ka- tere je čas prinesel na površje, koval v ob- lake, da jih potem pokoplje z isto naglico, s katero jih je dvignila, in to popolnoma brez ozira na funkcije, katere so vršili, brez ozira na njihove osebne in moralne kvalifikacije, ti ljudje so izpostavljeni največjemu zasra- movanju in vsak lahko meče nanje kamenje, in četudi so bili oni in so še nosilci največjih znamenj časti.

Takšni pojavi so zelo žalostni in kažejo predvsem duhovno neurejenost naše sedanje družbe. Ni to še prišlo v svoj duševni tir, a vsi znaki govore, da tega niti ne išče. V lah- komiselnem opazovanju življenja in razvoja činiteljev, kateri ustvarjajo družbo, v brezgla- vem drvenju zavarovati sebi čim boljše eksis- tenco, v vročinski težnjah za novim sedanjim in modernim, se razdirajo moralne osnove naše družbe. Izpodkopan je značaj in avto- riteta osebnosti, tako da morala ličnosti ne pronica v moralno celino. Nevarnosti, katere radi tega nastopajo, so posebno težke v da- našnjih motnih časih, ko je potrebna državi in narodu ne samo vsa sila, nego tudi vsa njena avtoriteta.

Skrajni čas je, da se prične razmišljati o tem problemu. Moramo se vrniti k osnovam, od katerih smo se pri izgraditvi naše družbe oddaljili, ter moramo preko morale in avto- ritete osebnosti ustvariti široko in močno mo- ralo celine. Brez zavarovanja osebnega dostoj- anstva in avtoritete, brez kolektivnega občutka spoštovanja vsakega družabnega činil- ca ne bomo mogli ustvariti takšen družabni red, ki bi nam jamčil za zdrav in močan raz- voj.«

Učiteljski pravnik

—§ Odgovori na vprašanja »L. A. R.«

1. Učiteljstvo ni dolžno nadzorovati pri šolskih mašah, če je cerkev oddaljena nad 4 km.

2. Ne obstajajo predpisi koliko učencev mora biti navzočih, da se vrši pouk. Učitelj pa mora biti v službi. Kako se vrši pouk, če je le en otrok v šoli, — kar se menda redko zgodi, — je stvar dogovora s šolskim upravi- teljem.

3. Dekreti za IX. skupino prihajajo po- stopoma na kr. bansko upravo in bodo tudi tako dostavljene prizadetim.

4. Stanarina z neučiteljji poročenim učitel- jicam za čas od 1. aprila 1940. dalje se prične izplačevati s plačo za julij odnosno avgust t. l. Za izplačilo stanarine dobe šol. upravi- telji nalog, da vpišejo le-to v plač. sezname.

5. Za strokovna vprašanja in nasvete, ki jih navajate, imajo šolske in sreske knjižnice priročnike, da bi se obravnavala v »Učit. pravniku« je nemogoče.

—§ Vprašanje B. T. R. Kaj naj naredim, da dobim za časa počitnic druginjske dokla- de, ker bova z možem-učiteljem ves čas lo- čena. Za odgovor se naprej zahvaljujem.

Odgovor: Ko pojdete na počitnice v dru- gi kraj, odjavite se pri občini bivališča in prijavite se pri občini, kjer boste bivali. Na- pravite vlogo na prosvetni oddelek banske uprave po počitnicah in ji priključite potr- dilo obeh občin, da niste bivali v času od — do — skupaj z možem.

Učiteljska fiskarna

—t Čestokrat so se izražale želje od stra- ni naših odjemalcev knjig, pisarniških in šol. potrebščin, da naj bi Učiteljska tiskarna otvorila v Celju podružnico. — Da ustreže- mo tej želji in spopolnimo svojo organizacijo, se je Učiteljska tiskarna odločila, da bo iz- polnila to željo.

Vsem gg. odjemalcem sporočamo, da bomo otvorili prihodnji mesec podružnico v Celju, Krekova cesta 1 (Narodni dom).

V svoji podružnici bomo mogli postreči s knjigami, pisarniški in šolski potreb- ščinami, šolskimi zvezki, bloki, notesi, črni- lom, papirjem vseh vrst in oblik, skratka z vsem, kar se rabi v pisarni, šoli in doma. Učiteljska tiskarna bo skrbela, da bo zado- voljila vse svoje stare in nove odjemalce.

—t Sprejemni izpiti za I. razred srednjih šol se bližajo. Priporočamo Mlakar-Kozina: Slovnica in računski snov za sprejemni iz- pit v srednjo šolo. Broširano 10 din.

V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru do- bite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znan- stvene in leposlovnne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znanice; me- rila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo; papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega več- barvnega tiska. — V knjigovoznici se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najtinejša in tudi preprosta knjigoveška dela.

Novosti na knjižnem trgu

—k Knjige Slovenske matice za 1940. leto so pravkar izšle. Letošnjo garnituro tvorijo tri obsežne knjige, dva romana in ena znan- stvena knjiga. Skupaj obsegajo knjige 960 strani in je najobsežnejša garnitura Matičnih knjig v vseh zadnjih letih. Jože Pahor je v svojem romanu »Matija Gorjan« (404 strani) opisal slovenski kmečki punt leta 1515. Pisa- telj, ki je napisal že nekaj zgodovinskih ro- manov, je s tem novim delom ustvaril svoje najbolj dognano delo. Miško Kranjec je v svoji »Povesti o dobrih ljudeh« orisal spet nov mali svet iz svojega Prekmurja: stara za- konca Korenova in razbojnika Petra Koščtroc, pa slepo Katicjo, ki čudovito lepo poje. Po- vest je pisana pol realistično, a je prepletena s pravljničnimi motivi. Obsega 316 strani. Tretja knjiga je spis Miroslava Goršeta »Doktor Valentin Zarnik«, v katerem je opi- sano poglavje naše politične zgodovine. Knji- ga je tiskana v leksikonskem formatu na 240 straneh. Vse tri knjige prejmejo člani Slo- venske matice broširane za 50 din, vezane za 86 din. Član postane lahko vsakdo, pristopi- tnine ni. Obveznosti je mogoče odplačevati tudi v obrokih. Naročila naslavlajte na Slo- vensko matico, Kongresni trg 7, Ljubljana. Priporočamo! — R. K.

—k Janko Mlakar: Spomini. Založila Ju- goslovanska knjigarna. Ljubljana 1940. Cena v platno vezani knjigi 130 din. Obseg 422 str- ni. — Teško bi bilo najti med izobraženimi Slovenci katerega, ki se še ni od srca nasme- jal ob tem ali onem Mlakarjevem članku ali njegovi knjigi. In vendar pravi v uvodu svo- jih »Spominov« sledeče: Niti v sanjah mi ni nikdar prišlo na misel, da me bodo ljudje imeli kdaj za šaljivca, kar nisem ne po na- ravi ne po nagnjenju. Res je, da si prizade- vam, da bi priimešal svojim spisom in preda- vanjem nekaj humorja, pa le zato, ker ljudje to od mene pričakujejo, da, dejal bi, kar za- htevajo. — Res je mnogo zdravega humorja v vseh Mlakarjevih spisih in tako tudi v tej knjigi njegovih spominov, ki je razdeljena na štiri poglavja. Že takoj v začetku v poglavju »Abecedar« opisani doživljaji kažejo, da je imel pisec smisel za humor že kot otrok, in tudi v ostalih poglavjih, kjer opisuje svo- ja srednješolska leta pod naslovom »Gimnazijec« in pripravo na duhovniški stan pod »Bogoslavec«, prepleta svoje pripovedovanje z »zabelami«, kakršne od njega razni ured- niki in prireditelji predavanj »kar zahteva- jo«. Najobširnejše je pač zadnje poglavje »Duhovnik«, ki prav zaradi tega vsebuje tudi največ duhovitosti. Mnogi so že pisali svoje spomine tudi med Slovenci, toda težko bi bilo misliti, da bi pri čitanju katerih koli spominov imeli čitatelji več zabave nego pri čitanju Mlakarjevih spominov.

—k Telesni razvoj slovenskega ljudsko- šolskega otroka. Prosveta IX., štev. 1, 2. 1940.

Zaradi pomanjkanja prostora, žal ne mo- remo priložiti v celoti strokovno oceno tega dela. Naj navedem samo nekaj stavkov iz o- cene priznanega strokovnjaka docenta dr. B. Škerlja, katera je izšla v reviji »Tehnika in gospodarstvo«.

V njej piše med drugim: »V uvodu je po- pisan material po številu in izvoru ter uteme- ljena potreba lastnih normnih tabel, ker druge, ob katerih so se doslej primerjale pri nas, dobljene mere našim razmeram ne ustrezajo. Domači novi material obsega blizu 6000 otrok

in smemo vsekakor smatrati, da je reprezen- tativen.

Debevec je obdelal stojno višino z moder- nimi biostatističnimi metodami, ki jih je v svojem prispevku tudi primerno in razumlji- vo razložil. Na podoben način je obdelana te- ža (avtor Kimovec). Vsekakor, če bi hotel biti kritik še tako strog, za nas so doslej edino merodajni predloženi rezultati, ker so meto- dološko tako dobro obdelani, smemo verjeti, da so eventualne napake tudi izdatno izrav- nane.

Mencej poroča o telesni zaostalosti naših otrok, pri čemer se posebno ozira na socialno in poklicno strukturo prebivalstva Slovenije. Podrobno čitanje te razprave more nuditi po- poln pregled o vseh problemih.

Ta zadnji prispevek je že nekako prakti- čna primena rezultatov prvih dveh, po ka- terih smo končno prišli do naših normal vsaj za nekaj razvojnih let. To je bila že nujno potrebna osnova, ki so jo pogrešali i zdravni- ki i vzgojitelji a — učitelji so se pogumno lotili dela — in uspeh je tu! Je velika in edinstvena zaslug učiteljev in učiteljic, združenih v »Po- kretu«, če imamo danes norme tabele za na- šo doraščajočo mladino. Zato jim bodi tu iz- rečena še posebna zahvala!

Po vsej pravici smatramo to oceno iz ne- učiteljskih vrst za popolnoma objektivno. Pri- pomnim naj, da tudi druge oblasti rabijo in iščejo pogosto statistične podatke o sloven- skem otroku. Vendar teh do zdaj nismo imeli. Seveda je zbiranje statističnih podatkov utrud- ljivo, njih nadaljnja uporaba in obdelava na- porna in zahteva precej vztrajnosti in resnega studija.

Pri takem razmotrivanju je padla opazka, da nekatere šole ali pa posamezni učitelji od- klanjajo vsako sodelovanje s »Pokretom«, od- klanjajo vsako zbiranje podatkov. Zahtevo po objavi imen dotičnih, smo odklonili, ker nima- mo namena pridobivati sodelavev s pritiski- kom. Konstatiramo samo dejstvo v ilustraci- jo.

J. Čuček.

—k Marjan Bohorič: Spolno življenje. Kratek oris zdravega in nezdravega spolnega življenja za spolno zorečo mladino (v puber- teti) in za vse ostale starejše ljudi. Ljublja- na 1940. Založil Deziderij Mixerit, Zidani most. Obseg 92 strani. Cena broširanemu iz- vod 20 din. — Ta knjižica je morda izdana z dobrim namenom, dvomimo pa, da bi bila v taki obliki obdelave tega delikatnega vpra- šanja primerna spolno zoreči mladini, ki ji je, po naslovu sodeč, namenjena.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovane in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5—

ZAMENJAVA.

Zamenjam službeno mesto v Dol. Lo- gatu z mestom v Ljubljani ali najbližji okolici ljubljanski. Ponudbe pod značko »Zamenjava«.

TOVARIŠICE!

V planinskem letovišču nudim ugodno na razpolago za časa odsotnosti stanova- nje s kuhinjo, dvema do štirim tovari- šicam. Ponudbe na upravo »Učiteljskega tovariša« pod »Ugodna prilika«.

ZAMENJAM

z učiteljico svoje službeno mesto, ki je v lepem kraju z višje organizirano šolo (3 paralele), 10 km od Maribora, štiri- krat tedensko avtobusna zveza, 2 km do kolodvora. Ponudbe pod značko »Dobro za dobro«.

KATERI UČITELJ (ICA) MENJA

za mesto na šestrazrednici, v lepem kraju, tik železniške postaje, blizu sres. mesta — ugodne zveze z Mariborom. — V poštev pridejo tudi pet-, štirirazrednice ob želez- nici ali avtobusni cesti, na Štajerskem ali Dolenjskem. — Naslov v uredništvu.

FR. P. ZAJEC
izprašan optik in urar
LJUBLJANA
sedaj Stritarjeva ulica 6,
pri frančiškanskem mostu
pri frančiškanskem mostu
pri frančiškanskem mostu
Kvalitetna optika.

Vaakovrstna očala, daljnogledi, barometri, topometri, hygro- metri itd. — Velika izbira ur, zlatinice in srebrnice.
Ceniki brezplačno.

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 5

priporočata veliko izbiro damskega in moškega blaga, pre- proge, zastore, odeje, perje, puh itd. Postrežba solidna!

Tudi za učiteljstvo je Zadruga državnih uslužbencev

za nabavo potrebščin v Ljubljani,
(Nabavljalna zadruga) Vodnikov trg št. 5

Stanovska dolžnost vsega zavednega učiteljstva bi morala biti, da se večini tu zadrugo in da kupuje v njej vse svoje potrebščine. Delež po din 100—, vpisnina din 5—, Blago prvo- vrstno, potrežba točna, cene konkurenčne, ob koncu leta vrstno. — Vpišite se takoj! — Telefon št. 44-21

Gostilna „Ražem“

Ljubljana — Žabjek

Prvovrstna primorska kuhinja, izborna vina in vedno sveže pivo. — Cenjenemu učiteljstvu se priporoča Zoran Ražem

Telefon št. 28-57

Priporočamo trdke, ki inserirajo v našem glasilu!

HRANILNI IN POSOJILNI KONZORCIJ

Kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, Gajeva ulica št. 9 — v lastni hiši

Najstarejša kreditna zadruga v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1874. Poštni čekovni račun št. 10.681. Telefon št. 3413. Posojila do Din 10.000— vsem javnim nameščencem po 7% proti zasnabi na plačo na prvem mestu in poroštvo.